

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(6)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 374 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni	14
Arolov Davronjon Davlataliyevich	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati	43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari	54
Nusratova Mexriniso Baxshilloevna	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi	70
Qurbonova Sevara Suyunovna	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari	74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
Saidova Feruza Akramovna	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
Toxirova Dilshoda Inom qizi	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash	92
Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
Xaydarova Go‘zalxon	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 196	
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах	213
<i>Рустамова Ферузaxon Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications..... 218 Allamurodov Elyor Tursun ugli	218
	Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini..... 223 Dilrabo Jumanova	223
	Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar 227 Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li	227
	Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar 232 Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	232
	Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 235 Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	235
	Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi..... 239 Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi	239
	Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244 Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich	244
	Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar 247 Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi	247
	Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools..... 250 Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna	250
	Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari 255 Berdiyeva Dilnoza A'zamovna	255
	Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv 258 Charos Axmadova	258
	STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish 262 Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich	262
	Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi 267 Djalalov Baxromjan Begmurzayevich	267
	Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar 272 Erimmetova Nafisa Bahromovna	272
	Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari 279 Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi	279
	Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish tehnologiyalari..... 283 Karimov Jaxongir Abdunabiyevich	283
	Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili..... 287 Madaminova Shaxodat Shomurotovna	287
	Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari..... 293 Mahmudova Maftuna Aktam qizi	293
	Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study 297 Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li	297
	Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi..... 301 Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza	301
	Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari..... 305 Muxitdin Nazarov	305
	10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310 Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi	310
	Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya..... 314 Qurbonova Gulmira Alisher qizi	314

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish	318
Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
To'g'izboyev Faxriddin Ulashovich	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
Turabova Lobar Xusen qizi	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi	339
Usmonova Xusnora Ergashovna	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish	344
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
Ahmedov Gayratjon Kosimovich	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
Бабаджанова Гулчехра	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
Габдульманова Ильнура Минисламовна	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida	362
Ergashova Dilafro'z	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari	365
Hayitova Sarvinoz Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project)	368
Khurshida Kuchkarova	

EKSTRAKORPORAL URUG'LANTIRISH ORQALI TUG'ILGAN BOLALARDA XOTIRANING RIVOJLANISHI

Usmonova Xusnora Ergashovna

Toshkent davlat tibbiyot universiteti 1-son akademik litseyi psixologi
Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy Universiteti
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ekstrakorporal urug'lantirish (IVF) orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari psixologik va neyrokognitiv yondashuvlar asosida tahlil qilingan. Xotira rivojlanishi murakkab kognitiv jarayon sifatida talqin qilinib, uning shakllanishiga prenatal, perinatal va postnatal omillarning ta'siri yoritilgan.

Shuningdek, ilmiy adabiyotlar tahlili asosida IVF orqali tug'ilishning o'zi emas, balki unga hamroh bo'lishi mumkin bo'lgan tibbiy va psixososial omillar xotira rivojlanishiga bilvosita ta'sir ko'rsatishi asoslangan. Tadqiqot natijalari IVF orqali tug'ilgan bolalarning kognitiv rivojlanishi, jumladan xotira jarayonlari, odatda me'yoriy rivojlanish diapazonida kechishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ekstrakorporal urug'lantirish, IVF, xotira, kognitiv rivojlanish, bolalar psixologiyasi, neyropsixologiya, prenatal rivojlanish, miya plastikligi, psixososial omillar.

Abstract: This article examines the characteristics of memory development in children born through in vitro fertilization (IVF) from psychological and neurocognitive perspectives. Memory development is interpreted as a complex cognitive process, and the influence of prenatal, perinatal, and postnatal factors on its formation is discussed.

Based on a review of scientific literature, it is emphasized that not IVF birth itself, but rather the accompanying medical and psychosocial factors, may indirectly affect memory development. The findings indicate that the cognitive development of children conceived through IVF, including memory-related processes, generally falls within the normal developmental range.

Key words: in vitro fertilization, IVF, memory, cognitive development, child psychology, neuropsychology, prenatal development, brain plasticity, psychosocial factors.

Аннотация: В данной статье анализируются особенности развития памяти у детей, рожденных в результате экстракорпорального оплодотворения (ЭКО), с использованием психологических и нейрокогнитивных подходов. Развитие памяти рассматривается как сложный когнитивный процесс, при этом освещается влияние пренатальных, перинатальных и постнатальных факторов на её формирование.

На основе анализа научной литературы показано, что не сам факт рождения посредством ЭКО, а сопутствующие медицинские и психосоциальные факторы могут оказывать косвенное влияние на развитие памяти. Результаты исследования свидетельствуют о том, что когнитивное развитие детей, рожденных с помощью ЭКО, включая процессы памяти, как правило, находится в пределах возрастной нормы.

Ключевые слова: экстракорпоральное оплодотворение, ЭКО, память, когнитивное развитие, детская психология, нейropsixologiya, пренатальное развитие, пластичность мозга, психосоциальные факторы.

KIRISH

So'nggi o'n yilliklarda reproduktiv tibbiyotning jadal rivojlanishi natijasida ekstrakorporal urug'lantirish (IVF - in vitro fertilization) texnologiyasi keng qo'llanilmoqda va bepustlik muammosini hal etishda eng samarali yordamchi reproduktiv usullardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Bugungi kunda IVF yordamida tug'ilgan bolalar sonining ortib borayotgani ushbu yo'nalishda nafaqat tibbiy, balki psixologik, pedagogik va neyropsixologik tadqiqotlarni ham dolzarb etib qo'yimoqda.

Bola rivojlanishi murakkab va ko'p omilli jarayon bo'lib, u genetik, biologik, prenatal va postnatal ijtimoiy muhit ta'sirida shakllanadi. Ushbu jarayonda kognitiv funksiyalar, xususan, xotira muhim o'rin tutadi, chunki xotira o'quv faoliyati, nutq rivojlanishi, tafakkur va shaxsning umumiy intellektual salohiyatini belgilovchi asosiy psixik jarayonlardan biridir. Shu sababli IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishini o'rganish ularning umumiy psixik rivojlanish qonuniyatlarini tushunishda muhim ilmiy ahamiyatga ega.

Ilmiy adabiyotlarda IVF texnologiyasi va bolalar rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik ko'p hollarda neytral yoki minimal farqlar bilan tavsiflanadi. Ko'plab xalqaro tadqiqotlar (WHO, ESHRE, NIH) natijalari IVF orqali tug'ilgan bolalar va tabiiy yo'l bilan tug'ilgan bolalar o'rtasida intellektual rivojlanish, xotira va kognitiv funksiyalar bo'yicha sezilarli statistik farqlar mavjud emasligini ko'rsatadi. Biroq ayrim hollarda perinatal omillar, homiladorlikning murakkab kechishi yoki erta tug'ilish kabi holatlar bilvosita ta'sir ko'rsatishi mumkinligi qayd etilgan.

Shu bilan birga, zamonaviy psixologiya va neyropsixologiya fanlarida xotira rivojlanishi faqat biologik omillarga emas, balki ijtimoiy muhit, ota-onaning tarbiyaviy yondashuvi, emotsional qo'llab-quvvatlash hamda erta rivojlanish stimulyatsiyasiga ham bevosita bog'liq ekani ta'kidlanadi. L.S. Vygotskiyning ijtimoiy-madaniy nazariyasiga ko'ra, bola psixik jarayonlari ijtimoiy muhit va muloqot jarayonida shakllanadi, bu esa IVF orqali tug'ilgan bolalarda ham xuddi shu qonuniyatlar amal qilishini ko'rsatadi. Shuningdek, J. Piagetning kognitiv rivojlanish bosqichlari nazariyasi bolalarda xotira va tafakkur rivojlanishining bosqichma-bosqich shakllanishini asoslaydi. Zamonaviy neyrobiologik tadqiqotlar esa miya plastiklik xususiyati tufayli erta bolalik davrida tashqi muhit stimullari xotira va o'rganish jarayonlariga kuchli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Shu nuqtai nazardan, IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishini o'rganish nafaqat biologik tug'ilish usulini, balki kompleks rivojlanish omillarini hisobga olgan holda yondashishni talab etadi. Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, u jamiyatda keng tarqalayotgan IVF texnologiyasining uzoq muddatli psixologik oqibatlarini haqidagi ilmiy tasavvurlarni boyitishga xizmat qiladi hamda bolalar rivojlanishini baholashda stigmatizatsiyasiz, ilmiy asoslangan yondashuvni shakllantirishga yordam beradi.

Shu sababli ushbu tadqiqotda IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishining xususiyatlari, unga ta'sir etuvchi biologik va psixososial omillar hamda zamonaviy ilmiy qarashlar tizimli ravishda tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ekstrakorporal urug'lantirish (IVF) orqali tug'ilgan bolalarda xotira va kognitiv rivojlanish masalasi zamonaviy tibbiyot, neyropsixologiya va rivojlanish psixologiyasining kesishgan muhim ilmiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sohada olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, IVF texnologiyasi o'zi alohida patologik yoki kognitiv buzilishlarni keltirib chiqaruvchi omil sifatida emas, balki reproduktiv jarayonning alternativ usuli sifatida qaraladi.

IVF va bolalar rivojlanishi bo'yicha xalqaro tadqiqotlar. Xalqaro miqyosdagi tadqiqotlar, jumladan, WHO (Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti), ESHRE (European Society of Human Reproduction and Embryology) va NIH (National Institutes of Health) ma'lumotlariga ko'ra, IVF orqali tug'ilgan bolalarning aksariyati jismoniy va kognitiv rivojlanish bo'yicha tabiiy yo'l bilan tug'ilgan bolalardan sezilarli darajada farq qilmaydi.

Uzunlamasına (longitudinal) tadqiqotlarda quyidagi natijalar qayd etilgan:

- intellektual rivojlanish ko'rsatkichlari me'yoriy diapazonda;
- xotira va diqqat jarayonlarida klinik ahamiyatga ega farqlarning yo'qligi;
- maktab yoshida o'qish samaradorligining odatiy rivojlanish bilan mosligi.

Biroq ayrim ishlarda IVF homiladorliklarida erta tug'ilish (prematurity) va past vazn (low birth weight) ehtimoli biroz yuqoriroq ekani ta'kidlanadi, bu esa bilvosita kognitiv rivojlanishga ta'sir qilishi mumkin.

Xotira rivojlanishining psixologik asoslari. Xotira rivojlanishi psixologiya fanida murakkab kognitiv jarayon sifatida o'rganiladi. L.S. Vygotskiy nazariyasiga ko'ra, xotira dastlab ixtiyorsiz shaklda namoyon bo'lib, keyinchalik ijtimoiy muloqot va ta'lim jarayoni orqali ixtiyoriy xotiraga aylanadi. Bu jarayonda til, muloqot va ijtimoiy muhit asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. J. Piaget esa kognitiv rivojlanish bosqichlari orqali bolalarda xotira va tafakkur rivojlanishining sensor-motor bosqichdan formal-operatsion bosqichgacha bosqichma-bosqich murakablashishini ko'rsatadi.

Neyropsixologik yondashuvlar. Zamonaviy neyropsixologik tadqiqotlar xotira rivojlanishini miya strukturalari va neyroplastiklik (brain plasticity) bilan bog'laydi. Gippokamp, prefrontal korteks va limbik tizim xotira jarayonlarida asosiy rol o'ynaydi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki:

- erta bolalik davrida miya juda yuqori plastiklikka ega;
- tashqi muhit stimullari xotira shakllanishiga kuchli ta'sir qiladi;
- stress va emotsional muhit xotira samaradorligini o'zgartirishi mumkin.

IVF va psixososial omillar. Adabiyotlarda IVF bolalarining rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omil sifatida biologik jarayon emas, balki psixososial muhit ko'proq ahamiyatga ega ekani ta'kidlanadi.

Muhim omillar:

- ota-onaning farzandga nisbatan yuqori e'tibori;
- ortiqcha himoyalash (overprotection);
- oilaviy psixologik stress darajasi;
- ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimi;
- ta'lim muhitining sifati.

Ba'zi tadqiqotlarda IVF bolalarida ota-onalarning "uzoq kutilgan farzand" fenomeni tufayli yuqori emosional investitsiya kuzatilishi va bu holat kognitiv rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ham qayd etilgan.

MDH davlatlari va Markaziy Osiyo ilmiy maktablarida IVF va bolalar rivojlanishi bo'yicha tadqiqotlar nisbatan kamroq bo'lsa-da, mavjud ishlarda asosiy e'tibor quyidagilarga qaratilgan:

- perinatal tibbiy kuzatuv;
- erta bolalik rivojlanishi;
- psixologik moslashuv jarayonlari.

O'zbekiston sharoitida ham reproduktiv tibbiyot rivojlanishi bilan birga IVF orqali tug'ilgan bolalarning psixologik rivojlanishini o'rganishga ehtiyoj ortib bormoqda.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishi asosan biologik tug'ilish usuliga bog'liq emas. Kognitiv rivojlanish natijalari ko'proq prenatal sharoitlar, erta rivojlanish muhiti, ota-onaning psixologik holati va ijtimoiy stimullarga bog'liqdir. Shu sababli zamonaviy ilmiy yondashuv IVF bolalarini alohida "risk guruhi" sifatida emas, balki individual rivojlanish sharoitlari turlicha bo'lgan bolalar sifatida ko'rib chiqishni talab etadi.

IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar va ularning kognitiv natijalarga ta'siri

Omillar guruhi	Asosiy ko'rsatkichlar	Xotira rivojlanishiga ta'sir darajasi	Mexanizmi (qanday ta'sir qiladi)	Umumiy baho
Biologik omillar	erta tug'ilish, past vazn, neyro-rivojlanish holati	O'rtacha	Markaziy asab tizimi yetilishiga bilvosita ta'sir qiladi	Ehtiyotkor kuzatuv talab etadi
Prenatal omillar	homiladorlikdagi stress, tibbiy muolajalar, gormonal fon	Yuqori	Miya rivojlanishining dastlabki bosqichlariga ta'sir qiladi	Muhim risk guruhi
Genetik omillar	ota-ona genetik salohiyati	Yuqori	Kognitiv potensialni belgilaydi	Asosiy determinant
Psixologik omillar	ota-ona munosabati, emosional muhit, overprotection	Yuqori	Motivatsiya va diqqatni shakllantiradi	Rivojlanish uchun hal qiluvchi
Ijtimoiy omillar	ta'lim sifati, maktab muhiti, tengdoshlar ta'siri	Juda yuqori	Tajriba va muloqot orqali xotirani mustahkamlaydi	Eng kuchli ta'sir
Pedagogik omillar	interaktiv metodlar, loyiha asosida o'qitish, gamifikatsiya	Yuqori	Faol eslab qolish va mustahkamlashni kuchaytiradi	Optimal rivojlantiruvchi omil
Raqamli muhit	onlayn ta'lim, raqamli platformalar, mobil ilovalar	O'rtacha–yuqori	Kognitiv stimulyatsiyani oshiradi	Zamonaviy qo'llab-quvvatlovchi omil

Ushbu jadval IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni tizimli ravishda tahlil qiladi. Unda biologik, prenatal, genetik, psixologik, ijtimoiy, pedagogik va raqamli omillar alohida guruhlarga ajratilgan holda ko'rib chiqilgan.

Tahlil natijalariga ko'ra, xotira rivojlanishida eng kuchli ta'sir ijtimoiy va pedagogik omillar bilan bog'liq bo'lib, ular bolaning amaliy tajribasi, ta'lim muhiti va muloqot darajasini belgilaydi. Genetik va prenatal omillar

esa asosiy biologik poydevorni shakllantiradi. Shu bilan birga, IVF orqali tug'ilishning o'zi xotira rivojlanishiga bevosita hal qiluvchi omil emasligi, balki barcha natijalar kompleks omillarning o'zaro ta'siri orqali shakllanishi ilmiy jihatdan asoslanadi.

Ekstrakorporal urug'lantirish (IVF) orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi masalasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, ushbu yo'nalish bo'yicha ilmiy qarashlar bir-birini inkor etmaydi, aksincha, ko'proq kompleks va multifaktorial yondashuvni talab qiladi.

Tadqiqot natijalari hamda xalqaro va mahalliy adabiyotlar tahlili IVF texnologiyasining o'zi xotira rivojlanishiga bevosita salbiy yoki ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omil emasligini tasdiqlaydi. Avvalo, muhim jihat shundan iboratki, xotira rivojlanishi biologik tug'ilish usulidan ko'ra ko'proq prenatal sharoitlar, erta bolalikdagi ijtimoiy muhit, ota-onaning tarbiyaviy yondashuvi va ta'lim jarayonining sifati bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, IVF orqali tug'ilgan bolalarda kuzatiladigan kognitiv ko'rsatkichlar odatda me'yoriy diapazonda bo'lib, tabiiy tug'ilgan bolalarnikidan sezilarli farq qilmaydi.

Bu holat WHO, ESHRE va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan olib borilgan uzunlamasina tadqiqotlarda ham tasdiqlangan. Biroq ayrim tadqiqotlarda IVF homiladorliklarida perinatal xavf omillari - masalan, erta tug'ilish, past tana vazni yoki homiladorlik davridagi tibbiy murakkabliklar mavjudligi qayd etiladi. Ushbu omillar xotira rivojlanishiga bilvosita ta'sir ko'rsatishi mumkin, chunki ular markaziy asab tizimi rivojlanishining dastlabki bosqichlariga sezilarli ta'sir etadi. Shu sababli, IVF bolalarini baholashda tug'ilish usulidan ko'ra perinatal tarixni hisobga olish muhimdir.

Neyropsixologik yondashuv nuqtai nazaridan xotira rivojlanishi miya plastiklik (neuroplasticity) xususiyatiga asoslanadi. Bu jarayon, ayniqsa, erta bolalik davrida juda faol kechadi va tashqi muhit stimullari bilan bevosita bog'liq bo'ladi. Demak, IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanish darajasi ko'proq oilaviy muhit, emotsional qo'llab-quvvatlash va kognitiv stimulyatsiya darajasiga bog'liq.

Shu bilan birga, psixologik omillar ham muhim ahamiyat kasb etadi. IVF orqali uzoq kutib tug'ilgan farzandlarga ota-onalarning nisbatan yuqori emotsional e'tibori, ba'zan esa ortiqcha himoya (overprotection) xatti-harakatlari kuzatiladi. Bu holat ikki xil natija berishi mumkin: bir tomondan, bolaning xavfsizlik hissi va motivatsiyasi oshadi; ikkinchi tomondan esa mustaqil faoliyat va kognitiv tajriba orttirish imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Xotira rivojlanishi esa aynan faol tajriba va mustaqil o'rganish jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir.

Pedagogik nuqtai nazardan, zamonaviy innovatsion ta'lim texnologiyalari IVF bolalarida ham, boshqa bolalarda ham xotira rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Loyiha asosida o'qitish, interaktiv metodlar, gamifikatsiya va raqamli platformalar kognitiv faollikni oshiradi, axborotni uzoq muddatli xotirada mustahkamlashga yordam beradi. Bu esa xotira rivojlanishida biologik omildan ko'ra pedagogik omilning ustunligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Muhokama jarayonida yana bir muhim xulosa shuki, IVF orqali tug'ilgan bolalarni alohida "rivojlanish jihatidan farqli guruh" sifatida ko'rish ilmiy jihatdan asoslanmagan yondashuvdir. Aksincha, ularni individual rivojlanish sharoitlari, oilaviy muhit va ta'lim imkoniyatlari nuqtai nazaridan baholash to'g'ri hisoblanadi. Bu yondashuv stigmatizatsiyaning oldini oladi va ilmiy obyektivlikni ta'minlaydi.

Umuman olganda, o'tkazilgan tahlillar IVF orqali tug'ilgan bolalarda xotira rivojlanishi me'yoriy psixologik qonuniyatlarga bo'ysunishini, farqlar esa asosan ijtimoiy va perinatal omillar bilan izohlanishini ko'rsatadi. Shu sababli, kelgusidagi tadqiqotlarda e'tibor faqat tug'ilish usuliga emas, balki kompleks rivojlanish omillariga qaratilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ekstrakorporal urug'lantirish (IVF) orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishini o'rganish natijalari shuni ko'rsatadiki, xotira jarayonlari asosan tug'ilish usuliga emas, balki kompleks biologik, psixologik va ijtimoiy omillarga bog'liq holda shakllanadi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, IVF orqali tug'ilgan bolalarning kognitiv rivojlanish ko'rsatkichlari, jumladan, xotira funksiyalari odatda me'yoriy rivojlanish diapazonida bo'lib, tabiiy yo'l bilan tug'ilgan bolalarnikidan sezilarli farq qilmaydi. Shu bilan birga, ayrim bilvosita omillar - erta tug'ilish, past tana vazni, homiladorlik davridagi tibbiy murakkabliklar hamda oilaviy psixologik muhit - xotira rivojlanishiga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatishi mumkinligi aniqlandi. Biroq bu omillar IVF jarayonining o'ziga emas, balki perinatal va postnatal sharoitlarga bog'liq ekanligi ta'kidlanadi.

Neyropsixologik yondashuvlar asosida xotira rivojlanishi miya plastiklik xususiyati, erta bolalikdagi ijtimoiy stimullar va ta'lim-tarbiya jarayonlari bilan bevosita bog'liq ekani asoslab berildi. Shu sababli, zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlarda IVF orqali tug'ilgan bolalarni alohida guruh sifatida emas, balki individual rivojlanish sharoitlari turlicha bo'lgan bolalar sifatida baholash ilmiy jihatdan to'g'ri hisoblanadi.

Umuman olganda, IVF texnologiyasi bolaning xotira rivojlanishiga bevosita salbiy yoki ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi omil emasligi, asosiy determinant esa ijtimoiy muhit va erta rivojlanish sharoitlari ekanligi aniqlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. World Health Organization (WHO). Reproductive Health and Assisted Reproductive Technologies. - Geneva : WHO, 2022.
2. ESHRE (European Society of Human Reproduction and Embryology). ART Fact Sheet and Guidelines. - Brussels : ESHRE, 2023.
3. National Institutes of Health (NIH). Assisted Reproductive Technology and Child Development Reports. - Bethesda, MD : NIH, 2021.
4. Baddeley A. Working Memory, Thought, and Action. - Oxford : Oxford University Press, 2007. - 483 p.
5. Squire L. R. Memory and Brain Systems. - Science Press, 2004.
6. Sternberg R. J. Cognitive Psychology. - Boston : Cengage Learning, 2016. - 624 p.
7. Flavell J. H. Cognitive Development. - Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall, 1999.
8. Berk L. E. Child Development. - 9th ed. - Boston : Pearson, 2018. - 864 p.
9. Gluckman P. D., Hanson M. A. Developmental Origins of Health and Disease. - Cambridge : Cambridge University Press, 2006. - 295 p.
10. IVF outcomes and child development studies // Journal of Assisted Reproduction and Genetics. - 2020-2024.
11. Longitudinal studies on IVF children cognitive outcomes // Human Reproduction. - 2019-2023.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.